

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

# Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, [www.reprorecht.nl](http://www.reprorecht.nl)) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, [www.cedar.nl/pro](http://www.cedar.nl/pro)).

*No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.*

[info@boomamsterdam.nl](mailto:info@boomamsterdam.nl)  
[www.boomuitgeversamsterdam.nl](http://www.boomuitgeversamsterdam.nl)

*Partnertherapie: Een apart vak!*

de eenvoudige titel 'Working with differences'. McCabe bracht haar eigen manier van werken met de materie van Schnarch op een zeer authentieke en bevattelijke wijze. Verschillen zijn nodig om uit de verstrikking te geraken en te groeien in differentiatie. We werden letterlijk, met een goudkleurig cadeaulintje, aan elkaar gebonden en zodoende verplicht te voelen hoe het is aan elkaar vast te zitten. In de nabespreking in grote groep werd opgemerkt dat we in onze kwetsbaarheden vooral gelijken en niet zozeer verschillen.

Deze studiedag was tussen de juiste muren gestut en met die gevoelens keerden wij huiswaarts: engagement en vrouwen.

**Netwerken**

Najaarscongres Vereniging voor Gedragstherapie en Cognitieve therapie (VGCT) [Veldhoven, 8-10 november 2017]

**Joke Nuchelmans-Wijnen**

Dit najaarscongres staat in het teken van netwerken in de breedste zin van het woord. Verbinding is nodig om nog meer succes te behalen met de cognitieve gedragstherapie. Continu investeren in netwerken is van belang om meer dan ooit samen te werken met externe partijen en vooral met de cliënt en diens netwerk.

Ten aanzien van het samenwerken met naasten van de cliënt is Donald Baucom uitgenodigd als belangrijke spreker. Hij is hoogleraar psychologie aan de University of North Carolina in Chapel Hill in de VS, en bekend als de grondlegger van de *cognitive behavioral couple therapy* (cbct). In dit

**Ankie Engels** is maatschappelijke werker, contextueel en partnerrelatietherapeut, werkzaam bij En Route, een centrum voor psychotherapie in Kortrijk. E-mail: ankie.engels@telenet.be

**Cathy Van Gorp** is klinisch psycholoog en systeemtherapeut, werkzaam als coördinator en groepstherapeut van de Bres, psychiatrisch dagziekenhuis van AZ Groeninge, Kortrijk en in een eigen praktijk in Zedelgem.

**Literatuur**

Gottman, J.M. (1999). *The marriage clinic – A scientifically based marital therapy*. New York: Norton.

Lawick, J. van (2011). Column NVRG-congres d.d. 16 september 2011.

verslag geef ik een overzicht van hetgeen aan bod is gekomen op het gebied van systeemtherapie. Het is vooral gericht op de cbct-workshops en lezingen van Baucom, die een rode draad vormen in het driedaags congres.

Het congres begint met precongres workshops, waaronder de workshop van Baucom 'Couple-based interventions for psychopathology'. Ter voorbereiding van die workshop hebben de deelnemers literatuur gelezen over cbct (Fischer & Baucom, in press) waarin de basis wordt gelegd van partnerondersteunende interventies bij diverse psychopathologieën.

Baucom introduceert zichzelf door te vertellen over zijn ervaringen met zowel individuele therapie als partnerrelatietherapie. Hij geeft aan dat het klassieke onderscheid – voor individuele problemen krijg je individuele therapie en voor partnerrelatieproblemen krijg je partnerrelatietherapie – tegenwoordig niet meer opgaat.

---

Netwerken

Er is meer overlap dan vroeger. Baucom zal naast de generieke kant van cbct dieper ingaan op twee casussen met specifieke psychopathologie.

Ten aanzien van cbct schetst hij drie benaderingen: partnerondersteunende interventies, stoornisspecifieke interventies en partnerrelatietherapie. De stoornis-specifieke interventies betreffen cognitief gedragstherapeutische interventies voor psychopathologie. Er wordt gekeken naar hoe de partner een rol kan spelen in het herstel van de cliënt. Hierbij gaat het vooral over psycho-educatie over de stoornis in de relationele context, communicatietraining, interventies ten aanzien van de stoornis en vermindering van spanningen in de partnerrelatie. Baucom stelt dat het ook zinvol is om partnerondersteunende interventies toe te passen bij een relatie die door de partners als goed wordt ervaren. Bij de partnerondersteunende interventies is de vraag hoe de stoornis de relatie beïnvloedt en andersom. Een partner kan de cliënt wel helpen diens kortetermijnklachten op te lossen, maar dat is niet altijd helpend voor het herstel van de psychische stoornis. Tot slot is er de partnerrelatietherapie die hoofdzakelijk gericht is op de problemen in de partnerrelatie, zoals in de communicatie waarbij het nodig is het stel meer communicatieve vaardigheden te leren.

Ter illustratie bespreekt Baucom een casus van een cliënt met obsessieve-compulsieve stoornis en diens partner. Het is duidelijk dat de partner ingezogen wordt in de dwangwereld van de cliënt. Continue geruststelling door de partner werkt echter enkel op korte termijn en houdt daarmee de stoornis mede in stand. Partnerondersteunende interventies zijn van belang om het stel bewust te maken van dit in stand houdende patroon, en de partner weer los te laten komen van de stoornis

in plaats van mee te gaan in het uitvoeren van de compulsieve handelingen.

Er komt een tweede casus aan bod van een cliënt met een depressie en diens partner. Er zijn verschillende patronen mogelijk in de interactie van deze stellen. De cliënt zoekt toenadering bij de partner en er ontstaat een afhankelijk patroon. Of de cliënt verwijderd zich van de partner wat leidt tot verdere verwijdering als de partner zich eveneens terugtrekt. Op beide voorbeelden is dieper ingegaan aan de hand van videomateriaal waarbij Baucom cbct toepast.

Naast obsessieve-compulsieve stoornis en depressie gaat Baucom ook in op anorexia nervosa waarbij de partner er vaak buiten gehouden wordt. Bij suïcidaliteit besteedt cbct enerzijds aandacht aan het valideren van de suïcidale ideatie van de cliënt en anderzijds aan de partner opdat hij of zij niet met paniek en te veel verantwoordelijkheid achterblijft.

Het creëren van openheid over de stoornis is een belangrijk aspect van cbct. In subgroepen oefenen we met de richtlijnen van Baucom om partners te betrekken, cliënt en partner naar elkaar te laten luisteren en patronen te herkennen die de (symptomen van de) stoornis mede onderhouden. Het belang de partner te betrekken wordt doorvoeld in de subgroepen. Partners kunnen met de nodige informatie over de stoornis en ondersteunende interventies een belangrijke rol vervullen in het herstel van de cliënt. Partners hebben vaak ook disfunctionele cognities, zoals 'ik neem dit wel van je over omdat het anders te veel spanningen oproept', en gedragingen die de stoornis onbedoeld mede in stand kunnen houden. Zij maken dagelijks een belangrijk deel uit van de cliënt en diens stoornis. Met bijkomende hulp kunnen ze de cliënt helpen de symptomen aan te pakken. Dit kan leiden tot een gevoel van

meer gezamenlijkheid en meer tevredenheid over de partnerrelatie.

De volgende dag gaat het congres verder met lezingen, workshops en masterclasses. Baucom verduidelijkt in zijn lezing dat cbct niet gaat over nieuwe interventies of een nieuwe benadering, maar een breed scala aan mogelijkheden biedt om partners bij de behandeling te betrekken.

Onderzoek wijst uit dat cbct effectiever is dan individuele therapie bij obsessieve-compulsieve stoornis, waarbij bovendien het langetermijneffect na twaalf maanden follow-up groter is dan het korteretermijneffect na zes maanden (Eddy, Dutra, Bradley & Westen, 2004).

Tot slot geeft Baucom een masterclass over cbct bij stellen waarvan een van beiden kampt met chronische medische problemen. Cbct behelst hier psycho-educatie over het medisch probleem om het ontlasten van de partner met een chronische ziekte te doorbreken. Het kan gaan om meer gezamenlijk beslissen, bijvoorbeeld over het al dan niet behouden van de borsten bij een patiënt met borstkanker.

Het najaarscongres van de VGCT met als thema 'netwerken' was een driedaags congres met veel aandacht voor systeemtherapie. Baucom heeft in workshops en lezingen het belang benadrukt partnerondersteunende interventies toe te passen bij stellen waarbij sprake is van een psychiatrische stoornis. Het betrof geen

nieuwe interventies maar Baucom heeft aan de hand van zijn ervaring en kennis over dit onderwerp een duidelijk kader geschetst waarbinnen deze interventies vorm kunnen krijgen. Dat het geheel groter is dan de som der delen, is een visie die zeer passend is bij de huidige cognitieve gedragstherapie en de systeemtherapie. Laten we op weg gaan naar nog meer verbinding met de cliënt en diens naasten. Dat lijkt de meeste kans van slagen te hebben.

**Joke Nuchelmans-Wijnen** is klinisch psycholoog, psychotherapeut, cognitief gedragstherapeut en systeemtherapeut, werkzaam binnen de forensische psychiatrie van GGZ Friesland. E-mail: [joke.wijnen@ggzfriesland.nl](mailto:joke.wijnen@ggzfriesland.nl).

#### Literatuur

- Fischer, M.S. & Baucom, D.H. (in press). Couple-based interventions for relationship distress and psychopathology. In J.N. Butcher, J. Hooley & P.C. Kedall (eds.), *Psychopathology – Understanding, assessing and treating adult mental disorders*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Eddy, K.T., Dutra, L., Bradley, R. & Westen, D. (2004). A multidimensional meta-analysis of psychotherapy and pharmacotherapy for obsessive-compulsive disorder. *Clinical Psychology Review*, 24(8), 1011-1030.